

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebc'ag

N:r 18 (489).

Fredagen den 7 maj 1897.

10:de årg.

Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgfvare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Johanna Brunsson.

Den svenska hemslöjden har från längesedan försvunna tider haft ett godt namn om sig. Ofta har den ock omtalats i skildringar såväl från riddarborgen, där den stolta slottsfrun tillverkade konstnärliga bonader, som från det enkla hemmet, där den flitiga allmogekvinnan icke blott försåg sitt husfolk med arbets- och helgdagskläder, utan ock hemmet med prydnader, som än i dag tillvinna sig konstvänners beundran. Visserligen kom en tid, då utländska kramvaror och s. k. »köptyger» syntes vilja undantränga den gamla hederliga hemslöjden, men lyckligtvis väcktes ånyo intresset för denna, särskildt genom energiska bemödanden af föreningen »Handarbetets vänner», och vi kunna hoppas att den alltmer skall vinna erkännande af hög och låg.

En af de kvinnor, som praktiskt och uthållit ägnat sitt lif åt höjandet af den svenska väfnadskonsten, är fröken *Johanna Brunsson*, hvars bild i dag möter våra läsarinor i deras egen tidning. Utgången från ett förmöget landtmannahem, — fadern, Benjamin Brunsson från Ryr på Dalsland, var en på sin ort mycket anlitad komunalman och modern typen för en gammaldags duglig och skötsam husmor — fick den unga dottern redan tidigt deltaga i arbetet inom hus, »ty,» sade modern, »näst det att kunna väl sköta ett hus, är det kvinnans heder att kunna utföra alla husliga arbeten, finare såväl som gröfre,» och i öfverensstämmelse härmed fingo döttrarna lära att spinna, väfva och själfva sy de kläder de förbrukade.

Johanna, den yngsta af syst-

rarna, visade ock redan från barnåren en förvånande håg och fallenhet för allt, som hörde till väfnadskonsten, samt begärde vid nio års ålder ej bättre än att få intaga platsen i den väfstol, som någon af de äldre systrarne för en stund lämnat.

Däremot såg hon med ett visst förakt på improduktiva lyxarbeten, synnerligen när fattiga flickor i stugorna på landet, i stället för att själfva förtjäna något, använde sin tid till mer eller mindre onyttiga virkningar, under det mödrarna släpade med de tyngre sysslorna för att skaffa döttrarna en bättre ställning än de själfva haft.

»När jag blir stor och får något att råda öfver,» hördes den unga Johanna mer än en gång säga, »skall jag lära dem väfva och sådant, hvarigenom de kunna bli till nytta i lifvet, ty hvartill gagnar dem väl det myckna virkandet?»

Genom sitt ihärdiga arbete förvärfvade sig efterhand den uppväxande flickan en mer än vanlig skicklighet i enklare väfnad, hvilken hon ännu öfvade hufvudsakligast »till lyst». Men så visade sig vid faderns inträffade död, att det väntade arvet efter den förmögne landtmannen, genom för långt utsträckt hjälpsamhet mot andra, smält ihop till en ringa bråkdelen, hvarför det gällde för barnen att själfva försörja sig. Johanna hade dock redan nu sin gifna förvärfskälla i sin väfkonst och för att än mera utveckla den genomgick hon den på sin tid berömda Ekenmarkska väfkursen, hvilken hon själf på egen hand betydligt förenkla och förbättrade, och reste sedan under några år omkring för att gifva undervisning i den.

Otacksamma mot allt
Skåda vi lifvet kallt,
Redan med ungdomens öga.

Allt, som är ljufvast och störst,
Skattas för stunden så föga,
Vinner som minne sitt värde först.

V. von Heidenstam.

Härunder kom dåvarande landshöfdingen i Elfsborgs län, den för hemslöjden så nitiske grefve Erik Sparre, att fästa uppmärksamhet vid fröken Brunsson, som efter att ett par år hafva haft egen väfskola på landet, 1875 antogs till lärarinna vid Elfsborgs läns slöjdskola, hvilken plats hon, oakadt erbjudande från andra håll, bibehöll intill grefve Sparres 1886 inträffade död, då skolan af brist på anslag upphörde.

För sina vackra väfnader har fröken Brunsson vid flere tillfällen erhållit offentligt erkännande. Första gången vid slöjdställningen i Venersborg 1860, då såväl hedersdiplom som penningpris tilldelades henne. Likaså i Borås 1877 och i Jönköping 1878. Vid allmänna hemslöjdställningen i Stockholm 1880 och samma år i Borås erhöi hon första priset, stora silfvermedaljen, jämte penningpris och hedersdiplom. Detsamma i Göteborg 1891.

År 1889 flyttade fröken Brunsson, efter det hon under en kortare tid haft väfskola äfven i Upsala, till Stockholm och etablerade där sin bekanta praktiska väfskola vid Birger Jarlgatan 27, där den fortfarande har sin lokal. Här tillverkas nu väfnader af olika slag, från enklaste huslärfvet och damhanddukar, till de finaste duktyger, gardiner, draperier, klädnings-tyger och mjuka, ullrika flossamattor i de mest smältande färgsammansättningar.

Det utmärkande för dessa mångartade konstväfnader är ock att fröken Brunsson med säker blick, i hvilken smak och färgsinne fint harmoniera, själf sammansätter de olika mönstren.

Elevernas antal har årligen uppgått till femtio à sextio, och dessa icke blott från alla trakter af Sverige, utan från Norge, Danmark, Finland, Ryssland, Polen och Tyskland, och hafva varit dels betalande, dels frielever.

Elever, som hafva sina hem i Stockholm, gå naturligtvis ut och in, men komma fattiga flickor från landet, upptagas de i allmänhet i fröken Brunssons eget hem, där hon för att skydda dem för storstadens faror ägnar dem moderlig tillsyn och omvårdnad. Hennes hushåll utgöres således af omkring 30 personer dagligen. Barnets dröm har blifvit en skön verklighet. Men att detta icke kunnat ske utan stor personlig uppoffring och många bekymmer, är lätt att inse. Allt sker dock med glädje och hurtigt mod. Själf är den nu femtioåriga kvinnan från tidig morgon till sena kvällen i ständig verksamhet, tänkande på allt och alla och ledande det hela med en aldrig slappad verksamhet och med en flärlöshet, som gör hennes egna behof jämförelsevis små. Sedan flere år har hon såsom biträde vid sin sida en ung systerdotter, fröken Alma Jakobson, som under denna ledning, så att säga, vuxit in i arbetet.

Tvånne gånger har fröken Brunsson hugnats med statsbidrag till sin skola och äfven innevarande år erhållit sådant. Till sommarens utställning förbereder hon ock en rikhaltig kollektion af konstväfnader, hvilka säkert skola ådraga sig välförtjänt uppmärksamhet af alla vänner till den svenska konstslöjden. Skulle en eller annan af dessa från konstutställningen vilja göra ett besök i det vackra etablissementet vid Birger Jarlgatan, där trettio väfstolar dagligen äro i gång, kunna de vara förvissade om det mest tillmötesgående mottagande.

L. S.

Sjömanshåg.

Mitt element är det blåa haf,
Där tusen skiftande dagar leka,
Där stormar ryta och fläktar smeka
Och spegeln täcker den djärfves graf.

Tänk, hvilken skillnad att stå på land,
Då blåsten tjuiter i alla knutar,
Emot att segla med svällda klutar
Och vågsam fart mot en fjärran strand.

Med faran växer det unga mod,
Man brås på hjältar — det kan ej fela —
Och muntert känns i hvar åder spela
Det stolta, sjudande vikingsblod.

I någon lyxbok med guldtryckt pärm
Står ej mitt släktled förnämt beskrifvet,
Men hvarför kråkungen fiskmåns blifvit,
Jag räknar ut i en vändning ferm.

Far liksom farfar förtjänar ros
För sin förmåga att så och samla.
På samma torfva de dogo gamla,
Men morfar *han* var en käck matros.

I Spanska sjön blef hans lif förspildt,
Men gryet icke af vågen släcktes,
Ett tjogtal år runno bort, så väcktes
Det åter upp hos mig, arme pilt!

Ty sannerligen, jag fick bestå
En verklig skärseld, förr'n jag fick följa
Min håg att gunga på mörkblå bölja.
Ja, fastän mormor från topp till tå

Var sjömanshustru af äkta sort,
Hon tyckte likväl — i lä af skogen —
Att ej sin hand man bör ta från plogen,
Och därför sändes jag välvist bort

Till hennes bostad bland fur och en,
Ljunggröda backar och dälдер trånga
Blott för att glömma den strimman långa,
Som likt en knifsegg ur fjärran sken.

Min hembygds smycke, mitt stolta haf
Jag skulle glömma, och fick arbeta
I mormors trädgård — plantera, peta —
Det var som gräfde jag på min graf.

Men fast jag icke den strimman såg
Af skiftblått vatten, det fanns därinne
I gummans bostad rätt månget minne,
Som väckte slumrande sjömanshåg.

Där funnos strutsägg som groft porslin,
Petrifikater som bleka stjärnor,
Ett vackert halsband af mörka kärnor,
En skär korall, ett kinesiskt skrin.

Bland rara snäckor där också fanns
En präktig en från Atlantens stränder,
Metalliskt blankhård med fina ränder
Och sällsamt skimrande rosenlångs.

Tänk, när jag fattad af instinkt ljus
Den snäckan förde till fiket öra,
Fick jag med undrande glädje höra
De kära vågornas sakta brus.

Och därför säger jag oförskräckt:
Ej lönar binda den unga hågen.
Gud många pilar lagt af för bågen,
Och spänstig sträng blir ej snarligt bräckt.

Man stänger utsikt af vågsköljd strand,
Man reser murar, man söker stäcka...
Men världshafsbruset sluts i en snäcka,
Som slumplikt faller i rättan hand!

Anna Knutson.

”Hvad jag minns om Kung Oscar.”

När de skördar, hvilas första vårliga
brodd just nu spirar i våra byg-
der; nått sin mognad, när höstens
frukt står gyllene tung, då stundar för
Sveriges land en viktig bemärkelsedag.
Vår konung, vår folkkäre drott, firar då
25-års jubileet af en fridsäll regering.

Redan länge ha svenska tankar och
svenska hjärtan varit riktade mot denna
stund. Ej en dag förgår, att ej våra tid-
ningar måla, hur fonden växer med nästan
svindlande fart, nationalsubskriptionen,
som vill gifva ett yttre, materiellt uttryck åt
de känslor, som vid detta tillfälle besjåla
kung Oscars tacksamma undersåtar, den
frivilliga folkgefvan, som, genom motta-
garens storsinta disposition, kommer att
vända åter till gifvarnes egen, till *allas*
vår fördel.

Men äfven på andra sätt bereda vi oss
att hugfästa vår konungs hedersdag. Hvad
särskildt pressen vidkommer, torde intet
tvifvel råda, att ej landets tidningar vid
denna tidpunkt skola täfla om att i ord
och bild hylla den grånade monarken;
mer eller mindre utförliga skildringar
öfver hans politiska gärning, hans välvisa
och outtröttliga landsfaderliga omsorg
för de tvånne brödrarfolken komma helt
visst att fylla dagspressens spalter.

Idun, de svenska kvinnornas tidning,
får icke, vill icke saknas vid denna foster-
ländska hyllningsfest. Den blyga blomma,
hon då kan lägga för jubilarens fot, må
bli än så anspråkslös — från hjärtat skall
den dock vara vuxen, och vilja endast

våra läsarinor hjälpa oss därmed, bör öfver densamma kunna komma att hvila något af den säregna charme, som plägar följa kvinnogåfvor åt.

Vi nämnde här ofvan vår konung en folkkär monark. Och han är det i sanning! Få furstar ha vetat att så som han rundt om i sitt rike vinna hjärtan, personliga vänner, personliga sympatier. Hvar helst han dragit fram, har han mött hög och låg, man och kvinna, gammal och ung, med samma faderliga hjärtlighet, med samma ridderliga högsinhet, med samma vinnande älskvärdhet. I otaliga svenska hem har han under dessa gångna år varit en kär gäst, hvars besök hos dessa hems medlemmar efterlämnat minnen för lifvet, och på sina mångfaldiga och vidt utsträckta resor genom landet har han kommit i beröring med representanter för de mest växlande samhällskretsar. *Från detta personliga, detta intima umgänge mellan konung Oscar och hans folk måste en rik minnesskatt finnas att samla*, och Idun, de svenska hemmens och familjernas speciella organ, bör därvid vara den allra lämpligaste förmedlaren.

Vi uppmana därför härmed enhvar af våra läsare, i hvad samhällsställning hon eller han nu vara månne, som äger något personligt minne af något sitt sammanträffande eller samvaro med vår konung, att under rubriken: *”Hvad jag minns om kung Oscar”*, nedteckna detta och insända det till Iduns redaktion. På så vis skulle den minnesskatt, hvarom vi ofvan talade, kunna dragas fram i dagens ljus och, af redaktionen vederbörligen sofrad och ordnad, vid tiden för konungajubileet i höst genom Iduns spalter meddelas, till en säregen och helt visst högeligen intressant hyllning bland de otaliga, som då komma att ägnas konung Oscar.

Ingen, som kan hafva något om än aldrig så obetydligt att andraga, bör hålla sig borta af liknöjdhet eller af fruktan för sin ofullkomlighet vid den skriftliga framställningen. Ju rikare och fullständigare det material blir, som härvid ställes till redaktionens förfogande, af dess större värde kan naturligtvis det slutliga urvalet blifva, och de möjliga formella bristerna skola vi med beredvillig tacksamhet afhjälpa.

Det kan ej falla oss in att med några penningepris förbinda denna litterära täflan, som just får sitt största värde genom den frivillighetens och hjärtlighetens otvungna ande, som bör besjåla den. Som en uppmuntran ha vi dock velat utfästa en minnesgåfva i en form, som synes oss väl harmoniera med sakens innebörd. Med anledning af jubileet har ett stort charmant porträtt af konung

Oscar i amiralsuniform efter en fotografi af Gösta Florman blifvit utfördt i färgtryck och betingar i konsthandeln, i praktfull förgylld ram med sniderier under kunglig krona, ett pris af 40 kronor. För det bidrag under rubriken: »Hvad jag minns om kung Oscar», som bland samtliga insända mest tilltalar oss, komma vi att som en hedersgåfva till insändaren öfverlämna ett dylikt inramadt konungaporträtt.

Samtliga bidrag böra åtföljas af insändarens fullständiga namn och adress (hvilka dock, om så önskas, ej publiceras) samt måste vara ingångna till Redaktionen af Idun, Stockholm, *senast den 15 nästkommande juli*.

Och nu, I svenska kvinnor, stån troget er tidning bi, med välvillig tillskyndelse, med råd och framförallt med *dåd*, och vi äro redan på förhand öfvertygade, att resultatet skall bli lika hedrande för Eder själfva som kärt för landsfadern, till hvars hugnad på minnesdagen vi ju alla efter måttet af våra krafter önska medverka.

Stockholm i maj 1897.

Redaktionen af Idun.

—*—

”Som markens blomster...”

Missbrukad kvinnokraft talar man om och grufvar sig öfver — åh, icke så stor fara! Har den blifvit tagen från ett arbetsområde, har den kommit ett annat till godo, är åtminstone verksam och gör *någon* nytta i lifvet. Men det finnes inom de s. k. bättre klasserna en ofantlig mängd kvinnlig arbetskraft, som aldrig tages i verkligt bruk, utan plöttras bort på oviktiga och onyttiga ting. Handen på hjärtat, mina damer, och medgifvom, att vi veta draga fördel af vår kvinnliga svaghet och nedärfda rätt till ett overksamt lif.

När skoltiden är slut, säga vi, i ekonomiskt hänseende oberoende, ofta på samma gång farväl åt allt regelbundet arbete och tryckande tvång för att ingå i det sysslösa lifvets glädje. Vi ämna icke ägna oss åt något yrke, behöfva därför icke bry våra väl friserade hufvuden eller möda våra af intet groft arbete illa medfarna händer. Vår bestämmelse är gifven — det är som maka och mor vi skola verka i lifvet, och härtill utbildar man sig ej, man *blir*, blott »han» behagar infinna sig.

Vårt lif, medan vi vänta på den lyckliga vind, som skall föra oss in i den äkten-skapliga försörjningshamnen, är därför ej heller förbittradt af arbete och bekymmer. Vi äro som markens väna blomster, vi spinna icke, sy icke, men hafva dock tack vare andras arbete allt hvad vårt hjärta kan önska sig. Vår tid dela vi mellan nöjen, promenader, romanläsning, handarbeten och att »lära hushållet». Äfven de båda sistnämnda sysselsättningarna äro, trots sitt en smula respektingivande yttre, odeladt angenäma. Det är icke hvad för handarbe-

ten som helst vi taga i våra händer, blott broderi och dylikt, som vi måste vara kunniga i, på det vi sedermera vår plikt likmätigt medels sofföfverkast, spjällband och bordlöpare må kunna göra hemmet ljust och gladt för en älskad man. Gröfre arbeten, såsom kläd- och linnesömnad, hvilka ju en husmoder egentligen icke behöfver känna till, öfverlämna vi med en lättadens suck åt andra att utföra.

Att lära hushåll — åh, hur väl vi kvinnor förstå konsten att göra äfven det obehagligaste angenämt! Det går som en lek — man tar på sig ett stort hvitt, förtjusande hushållsförkläde med en kaffekittel broderad på bröstlappen, en nyckelknippa på fickan och rundt om kanten knifvar och gafflar, nötknäckare och korkskrufvar och fullt med andra lustiga saker, antingen i blått eller rödt — men hvar i all världen var jag nu? Jaså — jo, vi taga alltså på oss vårt förkläde och en viktig, liten husmoderlig min, som klär oss förträffligt, öfvervaka städningen af rummen och göra allt som oftast en hastig titt ut till Margareta, som ser ut som en stackars kokt kräfte, där hon steker sig framför den rysliga spiseln, och råda henne ta en handfull cayennepeppar till i soppan eller att sätta på mjölken i tid, på det den må hinna bli »fil» till middagen.

Så gå vi den ena dagen efter den andra, fem, sex vuxna systrar, och hjälpas åt att med bistånd af ett par ordinarie jungfrur och några extra hjälpmadamer passa upp på mamma och pappa och hålla huset vid makt. Allt under det vi vänta på »honom». Och han kommer till sist och för oss till vårt nya hem, där vi skola börja lefva vårt eget lif.

Det är ett stort ansvar, som hvilar på en husmoder, och helt visst skulle vi digna under denna för oss så ovana börda, om icke vår lyckliga ställning tillåte, att vi delade med oss litet därpå åt andra. Vi låta kokerskan laga maten, husan stå för städningen, sjuksköterskan vårda våra sjuka, sömmerskan sy kläderna, amman amma barnen, barnjungfrun se efter dem, när de blifva något större, och öfverlämna dem slutligen till läraren för vidare uppfostran. Själfva öfvervaka vi det hela och ägna den tid, vi ha öfrigt, åt studiet af den nyare romanlitteraturen, nöjen och ett eller annat oskyldigt handarbete.

Men det händer understundom, att detta vårt angenäma lif af en eller annan orsak tar ett brådt slut, t. ex. därigenom att vår make faller ifrån och lämnar oss, som det lika målande som otrefligt heter, på bar backe. Lefva måste vi, och då det nu inte finns någon annan, som vill arbeta för oss, äro vi nödsakade att själfva förvärfva vårt uppehälle. Något yrke ha vi aldrig lärt, alltså måste vi söka lifnära oss med det vi kunna, våra fina handarbeten, eller lefva på inackorderingar. Det senare, så kannibaliskt det än låter, är det fördelaktigaste, ty lyckas vi blott att i maten få unga eller gamla män med goda inkomster, hvilka förälska sig i och gifta sig med våra döttrar, kunna vi sedan i deras komfortabla hem som afgudade och omhuldade svärmödrar fortsätta att lefva ett arbets- och bekymmersfritt lif under många långa år trots våra svärsöners varma önsknigar om motsatsen.

Detta om vi blifvit gifta. Men det inträffar icke så sällan, att vi familjeflickor trots ihärdigt sökande och mycket små

pretentioner på vår blifvande makes både yttre och inre egenskaper ändå aldrig finna honom. Och det händer jämväl, att våra naturliga försörjare, våra föräldrar, icke förmå lefva längre, utan dö, lämnande oss barn på 30—40 år alldeles ensamma midt i villande världen. Äro de nog omtänksamma att på samma gång gifva oss ett arf, ja, då är ingen fara på färde. Vi behöfva i så fall endast placera vår egendom i säkra papper och kunna sedan i lugn och ro lefva på våra räntor, en af de lättaste sysselsättningar man gärna kan välja. Vårt intresse koncentreras vi på och dela mellan följetongen, ett handarbete, sista skandalen och en älskad hund eller katt, hvars tillvaro vi gjort till vår uppgift att förljufva.

Stå vi däremot utan medel, ja, så måste vi som alla andra deltaga i kampen för tillvaron — i värsta fall. I bästa hafva vi bröder, svågrar eller andra nyttiga släktingar, som vi låta arbeta för oss, under det vi själfva, friska, starka kvinnor i våra bästa år, sitta med händerna i kors och njuta af vårt sorgfria väsen.

Och skulle så motigt vara, att vi inga släktingar ha att lefva på, finns det lyckligtvis en del fonder, hvarur vi utan ringaste vederlag kunna erhålla medel till vårt uppehälle. Att vi på samma gång stå i vägen för andra fattiga, som af ålder eller sjuklighet verkligen äro urständssatta att försörja sig, icke behöfva vi bekymra oss därför? Vi såsom paupes honteux hafva obestriddigen större rätt till hjälp än kvinnor, som från barndomen varit vana vid att slita ondt och sålunda icke kunna känna nöden lika tryckande som vi, hvilka bakom oss hafva ett lif i överflöd och lycka.

Kanske förefaller den här framställda bilden karrikerad, men faktiskt är, att inom den burgnare samhällsklassen en betydande mängd kvinnokraft förspillas, om icke alldeles på detta sätt, så dock i fånyttighet, ja, ofta rent af — i lättja. Hvem känner icke till dessa unga dagdrifvande flickor, dessa husmödrar, som kunde hafva så mycket att beställa, men som i verkligheten utträtta så litet, och slutligen dessa medelålders fröknar, hvilka, om de icke äga enskild förmögenhet, lefva ett parasitlif på släktingar eller okra på den allmänna barmhärtigheten och endast intressera sig för sitt eget obetydliga jag och dess bekvämlighet?

Men vänder man sig till dessa kvinnor direkt, skola de utan tvifvel med indignation tillbakavisa beskyllningen för lättja. Med en halft förvånad, halft överlägsen blick skola de unga flickorna förklara, att de icke behöfva arbeta, de ämna icke blifva något — »blott» gifta sig. För att blifva något, telegrafist, guvernant, sjukgymnast, behöfver man utbildas sig, men för att fylla makans och moderns ansvarsfulla kall, därtill fordras ingen förberedelse — sådan är att döma af förhållandena en ganska gängse uppfattning. I stället för att använda tiden till inhämtande af de kunskaper och mångahanda färdigheter, en god husmoder bör äga, och att förskaffa sig den sinnets mognad och fasthet, som måste finnas hos en barnens uppfostrarinna, förspiller mången flicka sina bästa ungdomsår på ett fladdrande, ytligt fjärlif, där nöjena äro det förnämsta och arbetet, om det förekommer, är något helt oväsentligt och saknar all stadga och allvar. Därför går hon äfven

till giftermålet i alla afseenden oförberedd och olämplig. Hon gifves, som det så ståtligt heter, mannen till »ena hjälp», blir husmoder och får barn att vårda och fostra, men saknar i själfva verket alla förutsättningar att med heder kunna fylla ett enda af dessa åligganden. Hur vore det också möjligt, att hon, som, då det gäller lifvets allvar, själf står alldeles handfallen och bortkommen, skulle kunna vara någon annan till hjälp, att hon, ovan som hon är därvid, rätt skulle kunna handhafva sitt hus, att hon skulle vara lämplig att fostra barn, hon, hvars egen uppfostran, om man bortser från den bokliga bildningen, lämnar så mycket öfrigt att önska?

Som gift skall hon antingen nödgas att med forceradt, genom ovanan dubbelt påkostande arbete taga igen den förlorade tiden, eller också — hvad som är vanligast — fortsätter hon sitt bekväma lif från flicktiden och överlämnar ansvaret af sin nya ställning åt andra, men behåller själf den oförtjänta äran af deras arbete.

Blir hon icke gift och förhållandena så medgifva, gör hon högst sällan någon ändring i det sysslolösa, behagliga lif, som blifvit henne en vana. Arbeta — försaka egen bekvämlighet och njutning! Hon har förmögenhet eller ock är det andra, som arbeta för henne — hvad göres henne mera behof? Att erinra henne om mänskliga plikter och mänskligt ansvar är som att tala för döfva öron. Ett långt själfviskt lif, där det först och sist gällt hennes egen trefnad och lycka, har förtorkat hennes hjärta, som dock en gång kunde känna varmt för andra, det har skrumpnat samman och rymmer nu endast henne själf och kanske dessutom en af välmåga glänsande Kurre eller Moppe. Att det finns så mycket icke afönadt arbete, hvilket trots sin nödvändighet aldrig blir utfördt, och hvaråt hon kunde ägna den kraft, hon nu låter ligga obrukad, ett arbete i människokärlekens tjänst, vet hon måhända innerst, men hon stryper fortast möjligt den tanken för att icke störas i sin ljufva ro. Människorna som, förkomna af brist på tillsyn och omvårdnad, vandra på villstråt där ute i världen, och som hon genom att offra något af sig själf kanhända kunde bistå, hvad komma de henne egentligen vid och med hvad rätt fordra de hjälp af henne? De kunna taga vara på sig själfva liksom hon gjort, gå lika korrekt genom lifvet som hon. Hon har gudi nog att tänka på för egen del, har en våning att se om, en hund eller katt att älska, små fina handarbeten att sysselsätta sig med. Ansvaret, ansvaret — det skjuter hon ifrån sig, vill ej veta af. Det är för andra, icke för henne, svaga kvinna. Och vaknar samvetet någon gång och visar henne den nedslående bilden af ett flackt, fult lif, utan livsverk, ett lif som förrinner i sanden till intet gagn och utan att lämna spår efter sig, känner hon kanske ett ögonblicks obehag, men hon tröstar sig snart på åkta fruntimmersvis — använder hon icke det pund, som anförtröts henne, bättre, så dock ej heller sämre än så många andra kvinnor, och de tyckas vara fullkomligt nöjda och tillfreds med sig själfva och sitt lif.

Inge.

Barngarderoben

är husmors bästa hjälp-reda. Prenumerera å närmaste postanstalt. Helt år 3 kr.

För det blödande Grekland!

Vi hänvisa ännu engång till den »vädjan från Greklands till Sveriges kvinnor», hvilken var införd i Idun n:r 15. Snar hjälp är här, om någonsin, af nöden, och den minsta skärf, i kristlig kärlek gifven, är lika varmt välkommen.

Bidrag kunna insändas dels till red:n af tidningen Idun, dels direkt till kassaförvaltaren i Svenska kvinnornas nationalförbund, fröken Hulda Lundin, Stockholm, Brunkebergstorg 2 (adress: Augusta Lundin).

Vi fortsätta här nedan redovisningen för hittills influtna medel:

Till redaktionen af Idun:

Transport från förra numret	Kr. 79.25
Julia F., Stockholm	» 5.—
Fru Gerda Ericsson, Ystad	» 5.—
Fröken Frida Björkman, Stockholm	» 3.—
Viola Ranin, Kuopio	» 50.—
En grenadiersänka, Västerås	» 10.—
Anna W., Stockholm	» 2.—
Fröken Hedvig Elander, Stockholm	» 2.—
T. G., Stockholm	» 1.—
Anna Hedlund, Upsala	» 5.—
C. Roth, Sunnansjö	» 5.—
Sofi Larsson, Jönköping, (jämte ett pak. förbandsartiklar)	» 10.—
H—a A—n	» 2.—
A. L., Nyköping	» 8.—
Insamling i Luleå genom Elina Benchert och Anna Hultquist	» 208.25
Insamling i Jönköping genom hofrättsrådet Axel W. Bratt	» 322.30
	S:a Kr. 717.80

Till kvinnoförbundets kassaförvaltare:

Transport från förra numret	Kr. 132.50
Fru Skoglund	» 10.—
» L. Sjöström, Helsingborg	» 10.—
P. O—en, Föllinge	» 5.—
O. P., Åmål	» 5.—
Skolgossen Tor Berg	» —.58
Sofie Gumælius	» 10.—
Lotten D.	» 5.—
H. L.	» 20.—
Fru Josefson	» 2.—
Maria Durling	» 5.—
A. K.	» 1.—
Julie af K.	» 5.—
En tjänstflicka	» 1.—
M. H.	» 5.—
A—a	» 5.—
Calla Curman	» 25.—
I Missionsbokhandeln, Drottninggatan 49	» 43.—
I Fritzes bokhandel	» 80.—
	S:a Kr. 370.08

S:a s:arum: Kr. 1087.88

Förbandsartiklar hafva inkommit från Falun, från Mom, Nässjö samt en mycket stor sändning från Valdemarsvik.

Nationalförbundet har till Röda Korset överlämnat alla förbunds- och linneartiklar för såkaste befordran till ambulansen.

Bland de gåfvor, som med anledning af uppropet inkommit till kassaförvaltaren i Svenska kvinnornas nationalförbund, märktes en, som i all sin enkelhet talade ett rörande språk. Gåfvan utgjordes af en packe trasmattor och förskref sig från landsorten, troligtvis från någon som egenhändigt väft dem och insändt dem i hopp, icke att själfva varan kunde blifva till nytta, men dess kontanta valuta. Gåfvan var åtföljd af några skrifna ord, som tydligt visa gifvarens sinnelag:

»Till Grekerna! Herre, förvandla det till det nyttigaste, dig förutan kunna vi intet göra! J. E.»

Det behöfver knappast tilläggas, att matorna genast omsattes i pengar, och kommer således äfven denna »skärf» de sårade till godo.

GEORG LEVY'S LINNEMAGASIN.
Drottninggatan 53, Stockholm.

Största urval af Linne-besättningsartiklar samt Gardiner.
Utstyrselar förfärdigas på beställning

å egen ateljer efter nyaste modeller.

Order å minst 25 kronor levereras fraktfritt närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.

Af medlen från denna insamling afsändes den 4 dennes — då de två sista stora beloppen å Iduns lista ännu ej influtit — en vexel å 700 francs genom Svenska kvinnornas nationalförbund till ordföranden i Grekiska kvinnoförbundet, drottning Olga.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

XIII.

Lungshot.

För Idun af D:r T. Horney (Mörsil).

(Forts. och slut.)

Hos dem yttrar sig sjukdomen i sin början ofta blott under bilden af blodbrist eller magkatarr med dess åtföljande besvär, andnöd vid hastigare rörelser, bristande aptit och mattighet, utan att undersökningen af lungorna ger några bestämda bevis för en sjuklig process uti dem. I andra fall däremot, och de äro ej så sällsynta som man vanligen tror, är kroppbyggnaden normalt utvecklad, muskulaturen kraftig, hullet godt, och utseendet i öfrigt blott tydande på hälsa; men en envis hosta, som drar ut på tiden, ger tillkänna att något allvarligt ligger under. Rätt ofta visar sig sjukdomen efter en lunginflammation eller starkare förkylning; och vid sådana tillfällen ha bacillerna legat slumrande i lungorna och fått kraft till utveckling först genom det förutgångna försvagandet af organismen. Ej ovanligt är det också, att sjukdomen hos fullt friska manifesterar sig genom en plötslig, oförmodad blodhosta. Den del af lungorna, som i regel först angripes, är spetsen, och har man sökt förklaringen därtill uti det förhållande, att spetsen minst deltagar i andningen, bacillerna där således få bättre tid att sätta sig fast än i andra delar, där luftströmmen är kraftigare, hvarigenom slemhinnan kan lättare befria sig från dem. Erhåller man en person till undersökning vid ett tidigt stadium af sjukdomen, där således inga oroande symptom ännu visat sig, finner man oftast just i ena lungspetsen en förefintlig slembildning, beroende på en tuberkulös inflammation i de smala luft-rörgrenarne därstädes, utan att någon förändring i andningsljudet eller perkussions-tonen (den ton lungan ger vid anslag med fingrarne) tyder på, att den egentliga lungväfnaden är angripen. Det är den så ringaktade och af patienterna själfva lättvindligt omnämnda spetskatarr. Hur ofta hör man ej fällas det uttrycket: »jag har endast en spetskatarr, så med mig är det ingen fara». Det finnes nog oskyldiga katarrer äfven i spetsarne, men är spetsaffektionen isynnerhet ensidig, lurar oftast tuberkelbacillen bakom, och vid ej i tid företagna åtgärder står faran för den sjuke lika hotfull, som då han träder från läkarens mottagningsrum med tårade ögon genom medvetande, att han i spetsen har en förtätning. Det är nämligen blott en kvantitativ skillnad mellan katarr och förtätningen. I förra fallet är lungväfnaden ännu frisk, blott luft-rörgrenarnes slemhinna angripen; i det senare har processen öfvergått till lungväfnaden själf, som genom tuberkel- och ärrbildning har förminskad lufthalt, och blifvit förtätad, yttrande sig uti svagt eller förändradt andningsljud och dämpad perkussionston.

Bland de symptom, som under sjukdomens förlopp på den sjuke själf verka mest deprimerande och ängslande, är den ej ovanliga blodhostan. Ibland beror den på en blödnings blott från svalget eller näsan, hvarifrån blodet runnit ned och blandat sig med upphostningen, men är ofta uttryck för en bristning i något af lungans mindre blodkäril vid en kraftigare hoststöt eller kroppslig ansträngning. För öfrigt temligen ofarlig många gånger; den mängd blod, som kommer, är obetydlig och kärlet läks snart vid nödig stillhet. Större, dödande lungblödnings äro jämförelsevis sällsynta och äga rum blott i långt framskridet stadium, då något större käril i en kavernös vägg öppnat sig. Försvårande i hög grad för sjukdomens häfvande är den vanligen uppträdande temperaturstegringen på aftnarne. Den beror på en resorption af bacillgifvet in i blodet, alstradt af tuberkelbacillerna själfva eller sönderdelningsprocessen i stagneradt slem, och dess bekämpande utgör den största svårigheten vid sjukdomens behandling.

Upphostningarna äro klart slemmiga, än mer eller mindre gul- eller grönfärgade, och bestå af inflammationsprodukter direkt från lungväfnaden, blandade med slem från luft-rörgrenarne och svalget samt saliv. För lungshoten karaktäristiskt utseende eller form hafva de ej, det bestämmande därvidlag är tuberkelbacillernas närvaro. Af dessas mängd i upphostningen kan ej någon bestämd slutsats dragas beträffande sjukdomens större eller mindre elakartade beskaffenhet; det som faller utslaget därvid, är organismens motståndskraft i allmänhet och speciellt lungväfnadens samt närvaron af andra mikroorganismer, särskildt de varbildande, spretococerna. Komplicerad i öfrigt och försvårad kan sjukdomen blifva genom tillstötande processer i njurar och tarmar; ofta påkommande diarréer eller större halt af ägghvita i urinen äro gynnsamma symptom.

För sjukdomens motarbetande gäller att stärka den uppväxande ungdomens organism genom nyttiga kroppsofningar i friska luften och kraftig föda; sträfvandet bör vara riktadt, i motsats mot hvad numer brukligt är, mer på kroppens normala utbildning än själsförmögenheternas uppdrifning. Tuberkulösa mödrar t. ex. böra ej gifva sina barn di. I hemmen böra råda snygghet, renlighet och flitig ventilation, så att där alltid sörjes för frisk luft. På så sätt skaffa vi lättast ett motståndskraftigt, ungt släkte.

Något tvifvel råder ej om sjukdomens botlighet, man har därför stöd uti ofvannämnda iakttagelser vid liköppningar såväl som i de uppgifter, som lämnats från specialanstalterna för lungsiktige. Men det gäller att kraftigt gripa in i vid de första misstänkta spåren af sjukdomen. På den medikamentära behandlingen får man därvid ej fästa för stora förhoppningar. Den har i stort sedt ännu ej lyckats verksamt hejda processen, äfven om den gynnsamt kan påverka vissa symptom däraf.

Tuberkulinet i sin ursprungliga form är i hufvudsak uppgifvet, och om det nyligen af Koch publicerade tuberkelbacillextraktet är för tidigt att fälla något omdöme.

Det håll, från hvilket vi fortfarande ha att vänta största hjälpen, är specialanstalterna för lungsiktiga, lungsotsanatorierna.

Det första i sitt slag var Görbersdorf i Schlesien, grundadt 1854 af tysken D:r Herman Brehmer. Han genomförde den hygienisk

dietiska metoden — frisk luft, hög, närande diet och härdande vattenbehandlig. Uppmärksamheten riktad på organismens stärkande i sin helhet och därigenom kraft till motstånd mot den lokala processen i lungorna. Före Brehmers tid hade metoden visserligen delvis tillämpats vid de vanliga klimatiska kurorterna; men dels voro vid dessa patienterna bundna vid en viss säsongtid, efter hvars utgång kuren måste afbrytas, dels hade de för stor individuell frihet uti sättet att sköta sig.

De lungsiktiga äro nämligen fallna för allehanda öfverdrifter och i behof mer än andra sjuke af ständig läkartillsyn under sin kur. För dem passa därför mer de slutna anstalterna, hvilkas speciellt anställda läkare lättare än den blott en eller annan gång konsulterade läkaren kan öfvervaka att hans ordinationer efterlevas. Som dessa anstalter äro öppna året om, kan den sjuke dit taga sin tillflykt genast vid sjukdomens yppande och kvardröja nödig tid för sitt återställande. Brehmers förtjänst är också den att hafva ej blott betonat möjligheten af lungshots botande, utan äfven genom sina resultat lämnat ett glänsande bevis därför. Hans metod utvecklades vidare af Dettweiler, föreståndare för sanatoriet i Falkenstein, som införde den numer brukliga friluftkuren — stillaliggande ute. Härigenom kan behöfvis hvilas för lungorna och hjärtat förenas med rikligt njutande af frisk luft. Lungorna behöfva nämligen, för att ej läkningen i dem skall förhindras, sparas för all öfveransträngning, som sliter sönder såren; äfvenså hjärtat, som har att kämpa mot ett ökad motstånd för blodströmmen inom lungorna på grund af den sjukliga processen i dem. I nästan alla länder ha inrättats dylika anstalter, ledda i hufvudsak efter Brehmers princip, med mer eller mindre oväsentliga förändringar. I genomsnitt visar statistiken från dem 25% botade eller förbättrade — ett resultat, som nog kommer att utfalla ännu gynnsammare, då man lärt sig inse fördelen af att så tidigt som möjligt uppsöka dem. F. n. betraktas de ofta som sista tillflyktsorten. Så länge krafterna äro någorlunda goda och symptomen i öfrigt ej för besvärande, nöjer man sig med en eller annan månads vistelse på landet under den vackra årstiden — under vintern håller man sig hemma i de varma, väl ombonade, men ofta dåligt ventilerade rummen, blir ordentligt bortklemad och känslig för minsta temperaturförändring och förlorar ofta under vintern vinsten af den korta sommarkuren. Nästa sommar åter en frist; och så släpar man fram sin tillvaro lika kostsamt, men utan de varaktiga resultat, som man kunde ha vunnit, om man på en gång tagit i med all energi och tillräckligt lång tid.

Att sommartiden bör afvaktas därtill, beror på en inrotad tro, att värme skall vara för lungsiktiga så nyttig och kyla så skadlig. Och dock har från de flesta fackmän på detta område framhållits den kalla luftens välgörande inflytande på hostretningen, aptiten och ämnesomsättningen inom organismen. Ej alla äro så ekonomiskt lyckligt lottade, att de kunna tillbringa hvarje vinter i de sydligare ländernas poetiskt beskrifna, men ofta tvifvelaktiga blomsterklimat.

Flertalet gjorde nog bäst uti att härda sig för sitt eget lands, där de måste bygga och bo. Här vid Mörsils sanatorier till-

Försändes öfver många sorter. Begär priskurant. hela riket.

SPISBRÖD,

C. W. SCHUMACHER
Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

fullt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.
Försök!

CAKES

bringa gästerna i lugn och ro ute i sina hvilstolar de flesta af dagens timmar äfven vid så låg temperatur, att en vanlig människa helst håller sig inne framför brasan. Säkert kommer en sådan kall friluftskur dem till mycken nytta under vintrarne i hemtrakten.

Hvad som ännu spåras hos den bacillskrämda allmänheten är en viss ängslan för dessa anstalter för smittans skull: man skulle där vara mera utsatt därför än på andra håll. Man behöfver dock ej länge vistas vid en sådan anstalt för att finna denna misstanke ogrundad. De sjuke äro strängt förbjudna att spotta omkring sig och medhafva sina fickspottkoppar, hvari upphostningarna uppsamlas och oskadliggöras. Rummen desinficeras noga, såväl möbler som väggar, tak och golf — och från synpunkten af smitta äro de således öfverlägsna de så gouterade bondgårdarnes. Att vårt lands klimatiska förhållanden möjliggöra vinnande af hälsa, utan att de kostsamma utländska anstalterna behöfva uppsökas, därom tviflar nu ingen; och ett nytt välsignelsebringande skede ingår snart, då genom konungens ädla tanke och vårt folks offervillighet utsikten öppnas för erhållande af specialanstalter äfven för de mindre bemedlade. Det kommer att djupt ingripa i hela folkets framtid. De sjuke lära sig ej blott konsten att sköta sig under sin anstaltsvistelse, utan äfven i det hvardagliga lifvet, och bli fanbärare för ett allmänt mer hygieniskt lefnadssätt.

Ur notisboken.

Fru Mina Andrée, nordpolsfararens moder och maka till framlidne apotekaren Andrée i Grenna, hvilkens biografi och porträtt Idun i fjol meddelade, afled i förra veckan i Jönköping till följd af ett slaganfall. Hon var omkring 78 år gammal.

Föreningen Handarbetets vinnars årsstämma afhölls härom dagen i densamma lokal vid Brunkebergs torg. Af årsberättelsen framgick, att föreningen under år 1896 räknat 770 betalande medlemmar, hvilkas sammanlagda årsavgifter utgjorde kr. 3,850; af detta belopp ha återburits kr. 1,795: 25 i form af arbeten, utlotade bland ledamöterna.

Arbetslöner och aflöningar ha under året utgått med kr. 51,203, omkring 3,000 kr. mer än i fjol, beroende därpå att flere arbeterskor varit sysselsatta för årets utställning. Syskolan, som fortgått under fröken Agda Beckmans ledning, har räknat 96 elever, och väfskolan, under fröken Anne Marget Hamiltons uppsikt, har haft 53 elever. En handarbetskurs för lärarinnor har under året försöksvis anordnats och uppmuntrat till vidare fortsättning. Föreningens behållning, som den 1 januari 1896 var kr. 71,668: 08, har under nämnda år ökat med kr. 184: 77. Föreningen beslöt att Sofie Adlersparres pris, stiftadt för att hufvudsaken minnet af hennes verksamhet inom föreningen, denna gång skulle tilldelas fru Karna-Nilsson Wahlberg från Skåne för visad framstående konstnärlig begåfning. Vid härefter företagna val omvaldes de tre afgående styrelseledamöterna.

Kvinnlig segelsällskapsuniform. De i Svenska segelsällskapet invalda damerna ha beslutit anlägga kvinnlig segelsällskapsuniform, den första som blifvit anlagd här i Sverige.

Uniformen ter sig enligt det framställda förslaget på följande sätt: Mörkblå eller hvit sjömanshatt eller mössa utan skärm, kort blå jacka ungefär af den modell, som af sjökadetterna användes, med sällskapets knappar, blus under jackan af hvitt eller blått tyg, hvit väst till högtidsdräkt, kjol af blått tyg utan någon garnering, slutande 10 cm. från marken, gula eller hvita skodon samt ytterkavaj af blått kläde lika med den af de manliga medlemmarna använda.

En vacker utmärkelse har kommit fru Arla Bagge, landsskreteraren A. H. Bagges i Jönköping maka, född Osbahr, till del, i det att konungen tilldelat henne medaljen »Litteris et artibus» såsom ett erkännande af den förtjänstfulla insats, fru Bagge gjort i Jönköpings musikklif.

Landshöfdingen frih. Hj. Palmstierna öfverlämnade i måndags på länsresidenset i närvaro af ett 20-tal damer och herrar medaljen till fru Bagge med ett kortare tal, i hvilket han framhöll de förtjänster fru Bagge nedlagt för att väcka kärlek och intresse för musikens konst.

Ännu en svenska till Grekland. Förutom de i vårt förra nummer nämnda sjuksköterskorna har nu ytterligare en svenska afrest till Grekland, nämligen fröken *Mathilda von Koch*, syster till löjtnant von Koch å Leonardsberg i Skåne. Fröken von Koch skall tjänstgöra som sjuksköterska vid grekiska armén.

Göteborgs Kexfabriks Aktiebolag, hvars utmärkte fabriker säkerligen äro välkända för flertalet af Iduns läsarinor, har i dagarne utnämnts till k. hofleverantör.

Teater och musik.

Kungl. Operan återupptog i onsdags »Figaros bröllop» med ny instudering och ny iscensättning. Hufvudpartierna innehafvas af fruarna Östberg (grefvinnan) och Linden (Cherubin) samt fröken Karlsohn (Susanna), hrr Forsell (grefven), Brag (Bartolo) och Lejdström (Figaro). Vi återkomma i nästa nummer.

K. Dramatiska teatern har upptagit ett inhemskt lustspel, Gustaf af Geijerstams »Aldrig i lifvet», som för några år sedan gick på Södra teatern. Det är närmast en ren fars och bör därför och spelas i farston — på Dram. teatern får det nu ett väl tungt utförande, som ej höjer effekten af det annars ganska lustiga och underhållande stycket. Med denna allmänna reservation fingo för öfrigt rollerna ett godt utförande: hr *Personne* som den unge författaren, rikare på litterära idéer än klingande mynt, fru *Seelig-Lundberg* som hans lilla fru, fröken *Ahlander* som svärmor, hrr *Bäckström* och *Enwall* som de två konkurrerande bokförläggarna o. s. v.

Som efterpjas ges den gamla vädevillen »Den nya garnsionen», och så har då den rena operetten i de yttersta dagarne gjort sitt triumftåg på vårt lands stråfvande och sökande »första scen»! De sju vackra flickorna i uniform med fru *Hartmann* i teten voro nog så täcka och behändiga att se på, men när de uppläto sina små näbbar till sång, då... ja, då började man fråga sig, om ändå verkligen Kungsträdgårdsinrättningen är ämnad till sångscen. Detta trots Opera-öfverlöparen hr *Johansson*, som här fick nypa en liten knäpphålsbukett ur de lagrar, han ratat på Blasieholmen. Hr *Nyblom* har ju också litet röst, en liten kammartenor och hållning därtill som en kammartjänare, ehuru han nu skulle spela ung dandy. Har han ännu fullgjort sin värneplikt, unge herr Nyblom? Annars kanske man kunde hoppas på en smula mera »sträckning» ifrån Ladugårdsgärdet. Ty icke tycks den stå att hämta i K. Dramatens rekrytskola.

Tack för »stufningarna», snälla direktion, och väl bekommet!

Hr G. Skånberg hade att glädja sig åt ett utsåldt hus på sin soaré å k. operan i tisdags afton och emottog rikliga bevis på publikens bevägenhet. Hans framställning af Philippe i »Herr Derblays giftermål» var ock en mycket förtjänstfull prestation, utmärkt af både kraft och värme, och fru *Seelig-Lundberg* sekunderade honom förtäffligt i Claires skiftande roller. För öfrigt må framhållas fru *Hovings* charmanta Athenais, hr *Törnquists* Bacchelin och hr *Hamrins* lustiga Moulinet, hrr *Hüllberg*, far och son, fröknarna *Bäckström* och *Klefberg* m. fl. i de olika fyllnadsrollerna, som alla fingo ett värdadt utförande. Publiken var tydligen nöjd med sin afton och recettagaren bör ha haft skäl att vara det ej mindre.

Fröken Lida Stjernblad, en ung, här hemma hitills för större kretsar okänd sängerska, som under några år idkat musikstudier i Paris, presenterade sig i måndags för hufvudstadspubliken genom en konsert å Vetenskapsakademiens hörsal, hvilken var i det närmaste fylld. Konsertgifverskan

ådagalade i sitt föredrag god uppfattning, dramatisk lif och omsorgsfull skola, men röstens rent fysiska välljud lämnade åtskilligt öfrigt att önska. Värdefullt biträde lämnades af fru Hilma Svedbom, hrr Zetterqvist, Kjellberg m. fl.

Fru Anna Lisa Hwasser-Engelbrecht ämnar nu om söndag, den 9 d:s, gifva en matiné å Dramatiska teatern, hvarvid Paillerons kvicka komedi »Sällskap där man har tråkigt» uppföres med biträde af nämnda teaters skådespelare.

Fru Fahlan gifver instundande tisdag soaré å k. operan, hvarvid hon uppträder som Claire i »Herr Derblays giftermål». Sakerligen skall den talangfulla och framstående skådespelerskan få glädja sig åt fullsatt salong.

En dramatisk musikalisk soaré förberedes af fru Hartmann och fröken Petrini till förmån för de genom kriget lidande grekerna. Program och dag för soaréen offentliggöras snarast.

”Så kan det gå!”

Skiss för Idun af Tyra L.

Från en af mina väninnor mottog jag en dag ett bref så lydande:

Stockholm 1 feb. 1897.

Kära Tyra!

Tusen tack för din gratulation. Jag hade verkligen flera vänner än jag kom ihåg. Jag trodde nämligen, att du aldeles glömt mig. Du ber att få veta litet om mig och min förlofning. »Hvarje förlofvad flicka har sin lilla roman,» säger du och du har kanske rätt. Tack för det intresse du säger dig hyst för mig under vår skoltid. Jag föreföll dig originell, påstår du vidare. Nå, ja, låt gå för det. Jag har aldrig kunnat fundera ut om det är någon merit eller ej. Därför, om jag är ett dåligt original, så rår jag inte för det. Sin natur kan man visserligen med energi söka moderera, men jag har ej den energi, som är därtill behöfelig.

Men jag pratar onödigt, tänker du, och mer af samma slag lär du nog få, när du nu bedt mig om något sådant som att berätta hur jag fått min fästman, eller, för att det skall låta gentilare, hur han fann mig.

Då jag var fem år, kom jag på en barnbjudning tillsammans med en gosse, som var mycket ful och svarthårig. Nu tror jag du förstår att det är »han», men du skall vänta med att draga dina slutsatser. — Jag såg endast på honom under hela aftonen, ty han tog sig så löjlig ut, och min uppriktiga natur, som genast var till hands, manade mig att säga det åt honom, ehuru han minst var dubbelt så gammal som jag.

»Jag har aldrig sett en så ful gosse som du är.»
»Jaså,» svarade han och såg på mig dröjande.
»Jag har aldrig sett en så elak flicka som du är.»
»Ack, förlåt mig!» utropade jag med en stikkande känsla af ånger. »Jag menade inte att du var så rysligt ful... du... är väl inte ond på mig?»

Han svarade ingenting, utan gick ifrån mig. Jag sökte upp honom och förnyade min anhållan om förlåtelse.

»Javisst,» svarade han då. »Nu är jag inte ond längre.»

Vi blefvo genast goda vänner. Det är nu 15 år sedan. Vi flyttade af en slump i samma hus och voro tillsammans ofta, ja, dagligen. På 15 år lära nog två personer att känna hvarandra och vi kände hvarandra väl. Jag höll af honom som en syster håller af sin bror.

Han förblef fortfarande lika ful, om möjligt blef han fulare, ty djupa kopparr hade vanställt honom än mera. I sitt 15:e år hade han insjuknat i kopporna, som lämna så svåra spår efter sig på många.

Jag vill med min berättelse gå ett halft år tillbaka, räknadt från nuvarande dato.

Min gode vän och kamrat var 25 år, hade tagit ingenjörsexamen och fått god anställning hos en känd firma. Glad meddelade han mig detta en dag, och jag gladdes med honom af hela mitt hjärta.

»Nu kan du ju gifta dig,» skämtade jag med honom. »Jag skall skaffa dig en bra hustru.»

»Hon måste väl vara blind, eftersom du skulle våga föreslå henne en sådan man som jag.»

»Åh, du är visst inte så ful nu,» svarade

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandinktur
Nya präparat för tändernas vård.

förtalat mig? Jag kunde knappast uthärda denna tanke. Jag hade icke anförtrott någon min hemlighet. Jag visste nu hvad olycklig kärlek ville säga...

En dag gingo min barndomsvän och jag in uti en elegant butik, där vi skulle göra några uppköp. Då jag kom in, ryggade jag tillbaka af förfäran, ty där inne stod min ökande från maskeraden. Han tycktes handla något. Min förfäran härledde sig af den förändring hans ansikte undergått. Han var icke mer densamme. Han var drucken, tyckte jag, ty då han bugade sig för mig, raglade han åt sidan, och då han varseblef min vän, utropade han:

»Jaså, där är den mannen, som jag söker. Ni... ni...»

Han sludrade på målet och fick icke fram något mera. »Låt oss gå,» sade jag.

»Nej, vänta!» — fortfor han — »jag har något att säga...»

Han ref med dessa ord ett papper från disken och skref några meningar på detta. Därefter räckte han min vän skrivelsen. Under det han fick del af innehållet, förvandlade papperets form sig till en stor strut. Han hade slutligen svårt att läsa. Jag försökte också, men fann endast lösa ord.

»Ni... ni... som är kär... Hon... mig... varit kär... min förställning... nappade genast... de dumma... verkliga kärleken... ha, ha... alla lika...»

Mera såg jag icke. Det gick rundt i mitt hufvud. Min vän räckte mig sedan det bruna makulaturpapperet, i det han sade med gnistrande ögon:

»Läs, hvad denne usling skrivit!»
Jag hade sett nog. Jag tvekade mottaga papperet.

»Jag skall döda er!» fortfor mannen, vänd till min vän med flammande blickar.

Han höjde sina knutna händer och jag tyckte han var skön i detta ögonblick. Makulaturpapperet hade blifvit hvitt och antagit formen af ett bukettpaper. Ur detta papper stego hvita rosor och doftande syrener. Det blef en jättebukett. Min vän höll buketten i sin höjda hand och hans glödande blick träffade min.

»Astrid!» utropade han med en stämma, som föreföll mig som musik. »Det är din brudbukett! Gud själf har satt den i min hand, för att jag skall gifva dig den. Jag vill blifva din brudgum!»

Det blixtrade till i min själ, och jag sjönk i hans famn utan medvetande. Då jag såg upp, stodo vi framför altaret i kyrkan och prästen vigde oss.

Min dröm var slut. Jag hade vaknat, just då det var som skönast. Mitt hjärta klappade häftigt. Först mindes jag ingenting, men så småningom påminde jag mig allt. Vid tanken på Hugo — nu döljer jag ej längre hans namn — trängde sig allt mitt blod till kinderna. Ja, Hugo var mitt ideal, mitt nya ideal och mitt bästa. Jag hade kanske älskat honom förr, om han visat mig sina verkliga känslor. Detta började jag redan ana i går kväll. Nu längtade jag efter honom så, att mitt hjärta kunde brista af oro.

Icke förr än emot kvällen kom han. Jag hörde hans steg i tamburen. Han gick öfver salen och in till mig. Jag kunde knappast andas af glädje.

»God afton, lilla syster!»
»Jag spratt till.»

»Jag är inte din syster längre» — sade jag sakta.

»Jaså, då vill du väl vara min mor i stället. Det var sant» — fortfor han hastigt — »jag glömdede i salen...»

Jag hejdade honom.
»Skämta inte nu» — sade jag, rädd för hans säkra ton.

Han stannade förvånad.
»Hur så?»

»Jag har haft en sådan besynnerlig dröm»
»Om Bob?»

Jag kände, att jag fick tårar i ögnen. Så han behandlade mig!
»Nej, om dig.»

»Ah, om mig!»
Han blef i hast allvarsam.

»Berätta!» — fortfor han därefter.

Jag gjorde som han bad och omtalade alla detaljer. Då jag kom till buketten, sprang han upp och utropade: »Är det sant, Astrid?»

»Javisst och buketten var af...»

»Hvita rosor och syrener» — ifyllde han med skälfvande röst.

Jag stirrade som förstenad på honom. Han skyndade ut i salen, men kom strax tillbaka med en grann bukett af nyssnämnda blommor.

»Huru sällsamt!» utropade han. — »Jag såg den här buketten i ett fönster, och som jag vet, att det är dina älsklingsblommor, gick jag in och köpte den.»

»Hvad du är god, Hugo! Jag har inte gjort mig förtjänt af...»

»Var drömmen slut där?» — afbröt han mig, utan att låtsas höra mina ord.

»Jag tog emot buketten af dig» — fortfor jag — »och... och...»

Jag stammade som en skolflicka, hvilken inte kan sin läxa. Inom en minut skulle jag brista ut i gråt.

»Nå, men så gif mig buketten då,» utbrast jag och ryckte den till mig samt begrafde mitt ansikte bland rosorna. Hugo visste inte, om han drömde eller var vaken, påstod han senare, men jag vet, att han var vaken, ty han frågade mig helt oförsynt, om jag blifvit blind på båda ögonen eller om någon trollfé tagit bort hans fula hy.

Jag hann inte svara honom, ty han slöt genast till min mun.

Kära väninna, du har här min »lilla roman», som du kallade det. Jag hinner ej skriva mera i dag, men jag skall fortsätta i morgon, med andra saker. Farväl till dess önskar din tillgifna Astrid.

Innehållsförteckning.

Johauna Brunsson; af L. S. — Sjömanshåg; af Anna Knutson. — »Hvad jag mins om kung Oscar». — »Som markens blomster»; af Inge. — För det blödande Grekland! — Iduns läkarartiklar, XIII: Lungdot; af doktor T. Horney (Mörsil). (Forts. o. slut.) — Ur notisboken. — Teater och musik. — »Så kan det gå!»; Skiss för Idun af Tyra L. — Tidsfördrif

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Ett litet sällskap satt i ring
Och språkade förtroligt
Om »ditt och datt», om »ingenting»,
Och hade »rysligt roligt»,
Ty man var enkel, glad och fri
Och led ej af koketteri.

Allt kyligt, stelt och cirkladt tvång
Man hade bums förkastat.
Och om det hände än nå'n gång,
Att »Ola» helt förhastadt,
En »dumhet» sade, eller var
En smula »klumpig» i sitt svar,

Så blef ej någon »stött» för det,
Man öfversåg med felet,
Man honom mildt och ömt förlät,
Och han drog sig ur spelet
Med lättadt hjärta, tacksam blick,
För den som tog i vård hans chic.

Bland annat nöjsamt satte man
Med hast ihop charader,
Och tydde lika lätt minsann
Den dunkla gåtans rader.
En tecknar jag till minnes här
Och ber om svar på den, mon cher.

Mitt första är ett djur i skogen,
Med vacker päls och smidig kropp,
Likt många djur, naturen trogen,
Det dödar, hvad det äter opp.

När tvänne »kära» till hvarandra
Förtroligt hviska om sin tro,

Sig båda nämna i mitt andra:
Det skapar lycka, bygger bo.

Ack, spröda blifva hjärtats pansar,
Då med min flicka, glad och säll,
Jag i mitt tredje ystert dansar,
— Sen det är ökad med ett l.

Hvem kan mer ömt och kärligt
blicka
Mot mig än just mitt hela, som
Just är en liten vacker flicka,
Den enda som jag tycker om!
Tom Ecks.

Bokstafsgåta.

Nedanstående stafvelser rätt sammansatta bilda elfva ord, hvars begynnelsebokstafver gifva namnet på en berömd dramatisk författare och slutbokstafverna ett af hans verk.

la, ens, pe, ich, bo, orr, ko, eu, h, naj, in, a, berg, is, mb, ad, ein, sau, bu, ter, abe, kad, l, l, ek, ne, zar, r, odd, e, ne, lu, r, f.

Orden äro:
1. Tyskt furstenamn.
2. Sånggudinna.
3. Mytologiskt väsen.
4. Sport.
5. Sjukdom.
6. Stor herrgård i mellersta Sverige.
7. Kvinnonamn.
8. Förstörelseverktyg.
9. Bibliskt namn.
10. Djur.
11. En af forntidens berömdaste konungar.
Fanny.

Apokop.

1—6. Hur ungbjörken blef en oktober natt.
1—5. Hvad blef utaf bonden vid vägkanten satt?

Ifyllningsgåta.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
+								+					
	+						+		+				
		+				+				+			
			+	+							+	+	
				+									+

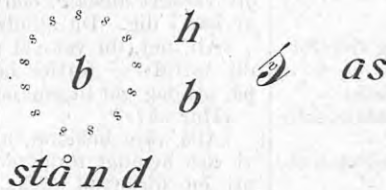
1. Kvinnonamn. 2. Mansnamn. 3. Putsningsmedel. 4. Fågel. 5. Något värderikt. 6. Stad i Sverige. 7. Maktens symbol. 8. Del af dygnet. 9. Stor hamn i Sverige. 10. Flod i Sverige. 11. Kvinnonamn. 12. Ett slags snara. 13. Stad i Frankrike. 14. Vadare.

De bokstafver, som infalla i de med kors markerade rutorna, bilda namnet på en ryktbar personlighet. S. S.

1—4. I hvad tar den kloke sin sämsta hatt?
1—3. Med den som det har är det illa fatt.

Fix.

Rebus.

Moster Lisa.

Palindrom.

Ordet rättfram: Namn på en stad.
Ordet bakfram: Ett i Sverige, under en del af medeltiden, mycket an-

Lösningar.

Logogrifven: Lysmask; kal, lam, sy, kyla al, alm, kyss, klass, lass, syl, Klas, sky, mal, mysk, smak, skal, tak, skam.

Triangelgåtan:

Skorsten
kaniner
onsdag
ridder
snar
teger
n

Tabula magican:

2 6 9 7 6
3 7 5 1 4
1 0 9 3 1 7
9 4 2 1 0 5
6 4 1 1 1 8

Gymnastik- och Velocipedkostymer

** Strumpor, Tröjor, Kalsonger etc. **

* Extra beställningar & reparationer. * Vidstickningar. *
Från fabriken **Bryggaregatan 3**, 1 tr. upp,
andra huset från Drottninggatan.